

A famagvak előcsiráztatásáról

Írta: Békly Albert.

Famagvaink közül többek között a kőris általában még őszi vetés után sem szokott a legközelebbi év tavaszán kicsirázni. Ha kél is ki belőle valami, a vetés hézagos. Az előre kikelt csemeték a következő évben általánosan kelteket egy évvel megelőzik, azokat nyomják, szorítják stb., szóval nem illenek össze. Közönségesebb az az eset, amikor az első tavaszon nem kél ki semmi, ami miatt a vetőágyat vagy táblát nyáron át gondozni sem tudjuk, hogy a magot helyéről meg ne zavarjuk s így a vetés talaja el is gyomosodik, össze is tömörül, minden tekintetben csak romlik s emellett egy évig paralgon hever.

Szegedy Oszkár, Vásárosnaményben szolgáló m. kir. főerdőmérnök kartársam említette azt a különleges esetet, hogy az egyik beregmegyei község állami kezelésben levő erdejéhez tartozó csemetekertbe egyik év enyhe januárjában vetettek kőrismagot s az mindjárt tavasszal teljesen egyenletesen kicsirázott. Magyarázatul szolgálhat ennek az, hogy Beregben a kőris életföltételei a lehető legkedvezőbbek; a talaj termékeny, nyirkos s a levegő már nem olyan száraz, mint az Alföldön. A beregiek maguk mondják, hogy az ő akácuk a kőris, — de igazságuk is van, mert az ottani hűvös, nyirkos, kötött talajba az akác csak itt-ott való, míg a kőris ott úgy tenyészik, mint másutt az Alföldön az akác.

A kőrisnek való ez a kiválóan jó hely mindenféle kedvező körülményeivel magában is előidézhette a januárban vetett magvak tavaszi kicsirázását, aminél mindenesetre a talaj állandó nedvessége volt a legfőbb tényező. Hozzájárul ehhez az, hogy a magot ott helyben szedték s mindjárt elvetették s véleményem szerint az is, hogy a szedésig a fán volt magot a fagy is érte.

Általában azt tartjuk ugyan, hogy a magot érés után ősszel mielőbb kell leszedni s akkor valószínűbb a jó tavaszi csirázása, ez azonban a kőrisre aligha vág rá. A kőris magja ugyanis télen át a fán marad s csak tavasz felé hull le. Nem hihető, hogy ezt a természet ok és cél nélkül cselekedné. A

kőrismagnak arra a téli szabad fagyra valószínűen szüksége van ahhoz, hogy gyorsabban (mondjuk tavaszra) elérje az életfolyamat rendjén azt az érettségi fokot, amelynél a magban lévő csira életműködését már megnehezíti. Lehet, hogy a beregi esetben ez a fagy is jobban közrejátszott a gyors kicsirázásnál, mint gondolnánk.

Nem dicsekedhetünk azzal, hogy famagvaink tulajdonságait, életjelenségeit s az azokkal való elbánás módját már egészen tudnánk. E tekintetben szakkönyveink is (de még az alapos németeké is) hiányosak. Szükséges volna, hogy ezekkel a kérdésekkel a kartársak is és kísérleti állomásunk is mélyebbre hatóan foglalkozzék.

A beregi s ehhez hasonlóan előfordulhatott más esettől eltekintve, a kőrismag csak a vetést követő második tavaszon csirázik ki. Ennek elől már említett többféle hátránya vezetett a magvak előcsiráztatására, aminek az az alapja, hogy ha a magnak egyik tavasztól (vagy esetleg még az előtte való ősztől) a másik tavaszig kell a földbe vesztegelnie, hogy kicsirázzék: fölösleges, sőt káros azzal a csemetekert földjét lefoglalni, — elérhetjük ezt más és szűkebb helyen is.

Ennek az előcsiráztatásnak eddigelé általánosan tanított és gyakorolt módja az volt, hogy a magot ládába vagy földbe ásott gödörbe földdel vagy homokkal felváltva rétegeztük, a megtöltött ládát is földbe helyeztük s a rétegezést így is, úgy is földdel vastagon betakartuk.

Sokan már azt is előcsiráztatásnak tartották, ha a mag így ősztől tavaszig volt elhelyezve, holott az a csirázás előkészítése szempontjából még hátrányosabb helyzet, mintha a magot ősszel elvetjük. Az elvetett magnak ugyanis minden szeme külön érintkezik a talajjal, annak nedvességét átveheti, míg a rétegezett magnál a közbenső szemek a talajtól el vannak szigetelve. Ezenkívül a rétegezett magot még ki kell venni a földből s el kell vetni, míg az ősszel elvetett mag már helyén van, tavaszra összesímul a talajjal s az első kedvező alkalomnál megindulhat inkább, mint a rétegezett mag.

Az ősztől tavaszig rétegezett magot tehát semmiképen sem tekintjük előcsiráztatott magnak. Ezt annál inkább le kell szögeznünk és kell hangsúlyoznunk is, mert tapasztala-

tom szerint magkereskedőink egy része így rétegezett magot hirdet és árul előcsiráztatott mag gyanánt.

Előcsiráztatott magnak csak az tekinthető, amelyik legalább egy tenyészeti idő alatt, tehát legalább kora tavasztól őszig volt a földbe — megfelelő módon — eltéve.

Megfelelő módnak a fentírt rétegző eljárás ugyanis nem minden esetben tekinthető. Ha a magrétegek vastagok, ha az időjárás és a talaj maga is száraz stb., megtörténik, hogy a magnak közbenső rétegei vagy a rétegeknek közbenső mag-szemei — a rétegek és a magszemek szigetelő hatása folytán — nem jutnak elég nedvességhez s így nem szívják ezzel tele magukat, héjuk nem lágyul meg s belük nem duzzad meg.

Az előcsiráztatásnak minden körülmények között megfelelő módja a következő:

Naptűzésnek ki nem tett helyen ásunk 50—60 cm mély, 1—2 méter széles és szükség szerinti hosszúságú, meredekfalú árkot. Az árok fenekére úgy 5 cm vastag rétegben egyenletesen homokat vagy porhanyó földet terítünk s erre ugyanolyan vastagságban magot. A kettőt gereblyével jól összekeverjük, hogy a mag esomósan sehol se legyen. Ezután homokat (földet) és magot rétegenként éppen így terítünk el és keverünk össze, míg az árokból már csak úgy 10 cm-nyi marad üresen. Ezt az ürességet megtöltjük és felhalmozzuk a kiásott földdel és az árok négy sarkát cövekkel megjelöljük. Kiszedéskor rostával választjuk el a magot a földtől, homoktól. A homok azért jobb, mert ettől jobban elválasztható a mag.

Az így földdel vagy homokkal összekevert mag egy évig tartás után az igazán előcsiráztatott mag, amely szinte várja, hogy a kikelésnek nekiindulhasson.

